

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/173164,Prezentacja-wystawy-plenerowej-Pamietaj-ze-nosisz-mundur-Policja-Wojewodztwa-Sla.html>
02.05.2024, 17:31

Prezentacja wystawy plenerowej „»Pamiętaj, że nosisz mundur« Policja Województwa Śląskiego w stulecie utworzenia” - Świętochłowice, 4 - 15 listopada 2022

Odślonięcie pomnika upamiętniającego Policjantów Województwa Śląskiego zamordowanych na terenie ZSRS w 1940 r. - ofiar Zbrodni Katyńskiej.

W czwartek, 4 listopada 2022 r. na terenie Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach przy ul. Wiktora Polaka 1 odbyło się uroczyste odsłonięcie pomnika upamiętniającego Policjantów Województwa Śląskiego zamordowanych na terenie Związku Socjalistycznych Republik Sowieckich w 1940 r. - ofiar Zbrodni Katyńskiej. Wydarzenie zorganizowano w ramach obchodów stulecia utworzenia Policji Województwa Śląskiego. W uroczystości uczestniczył m.in. wnuk jednego z zamordowanych policjantów Sylwestra Szromka, Andrzej Szromek z rodziną. Wydarzeniu towarzyszyła prezentacja plenerowej wystawy „»Pamiętaj, że nosisz mundur« Policja Województwa Śląskiego w stulecie utworzenia”, przygotowanej przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Katowicach oraz Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rodzina Policyjna 1939 r. z/s w Katowicach w związku z obchodami setnej rocznicy powstania formacji.

Przed uroczystością Aleksandra Korol -Chudy (IPN Katowice), autorka prezentowanej wystawy wygłosiła prelekcję na temat utworzenie Policji Województwa Śląskiego II Rzeczypospolitej Polskiej, natomiast Grzegorz Grzeškowiak (OSRP 1939) przybliżył losy policjantów Województwa Śląskiego zamordowanych na terenie ZSRS w 1940 r. - ofiar Zbrodni Katyńskiej.

Wystawa objęta jest honorowym patronatem Ministra Obrony Narodowej Mariusza Błaszczaka oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Mariusza Kamińskiego.

Scenariusz i przygotowanie: Aleksandra Korol-Chudy, Grzegorz Grzeškowiak

Recenzja merytoryczna: dr hab. Grzegorz Bębniak

Redakcja i korekta: Monika Rosebnaum

Projekt graficzny: Bogusław Nikonowicz

Koloryzacja zdjęcia na planszy tytułowej: Mikołaj Kaczmarek

Fotografie i dokumenty ze zbiorów: Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Rodzina Policyjna 1939 r. z/s w Katowicach, Izby Regionalnej w Piekarach Śląskich, Muzeum Śląskiego w Katowicach, Muzeum Historii Katowic, Muzeum Hutnictwa w Chorzowie, Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach, Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Narodowego Archiwum Cyfrowego, Biblioteki Narodowej w Warszawie, strony internetowej Piekarski Werk oraz Teresy Brackiej i Grzegorza Grześkowiaka.

W czerwcu 1922 r. w granicach II Rzeczypospolitej utworzono nową jednostkę administracyjną – województwo śląskie. Jego powstanie oraz zasady funkcjonowania zapowiedziała Ustawa Konstytucyjna z dnia 15 lipca 1920 r. zawierająca statut organiczny Województwa Śląskiego, uchwalona przez Sejm Ustawodawczy II RP w czasie polsko-niemieckich walk o przynależność Górnego Śląska. Ustawa przyznawała przyszłemu województwu szeroką autonomię: otrzymało ono prawo do własnego sejmiku, skarbu, budżetu oraz organizacji sił policyjnych i żandarmerii. Państwo polskie zastrzegło dla siebie prowadzenie polityki zagranicznej i celnej, kwestie wojskowe oraz sądownictwo.

Budowę formacji bezpieczeństwa dla przyszłego województwa śląskiego rozpoczęto jeszcze przed wybuchem III powstania śląskiego, a następnie kontynuowano po jego zakończeniu w Sekcji Bezpieczeństwa Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego Naczelnej Rady Ludowej na Górnym Śląsku, która w tym czasie reprezentowała polskie społeczeństwo na obszarze plebiscytowym. Sekcją kierował płk Stanisław Młodnicki, komendant Żandarmerii Krajowej Księstwa Cieszyńskiego, a w pracach wzorowano się na ustawie o organizacji Policji Państwowej z 24 lipca 1919 r. Ostatecznie Policję Województwa Śląskiego utworzono na mocy rozporządzenia wojewody śląskiego z 17 czerwca 1922 r., zatwierdzonego ustawą Sejmu Śląskiego z 2 marca 1923 r. Głównym komendantem formacji mianowano płk. Młodnickiego. Ze względu na autonomiczny charakter województwa śląskiego, śląska policja była niezależna od Policji Państwowej. Podlegała wojewodzie śląskiemu i była utrzymywana z zasobów Skarbu Śląskiego. Posiadała też własne zawieszenie prawne, szkolnictwo oraz zasady naboru kandydatów do służby.

Policja Województwa Śląskiego odpowiadała za utrzymanie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego na podlegającym jej obszarze województwa śląskiego. Swoje zadania realizowała aż do wybuchu II wojny światowej. Pod koniec sierpnia 1939 r. śląscy policjanci ścierali się na terenach przygranicznych z niemieckimi oddziałami Freikorpsu „Ebbinghaus”. Następnie brali udział w obronie polskiej granicy oraz walczyli z regularnymi jednostkami Wehrmachtu. W nocy z 2 na 3 września nastąpiła ewakuacja niemal całego korpusu śląskiej policji do punktów koncentracji na wschodzie II RP. Po 17 września i agresji

Armii Czerwonej na Polskę prawie 12,5 tys. polskich policjantów, w tym funkcjonariusze Policji Województwa Śląskiego, dostało się do sowieckiej niewoli. Wiosną 1940 r. część z nich podzieliła tragiczny los niemal 22 tys. polskich obywateli – ofiar Zbrodni Katyńskiej. Choć formalnie Policja Województwa Śląskiego nigdy nie została rozwiązana, oficjalnie przestała istnieć 6 maja 1945 r., wraz ze zniesieniem przez komunistyczne władze statutu organicznego województwa śląskiego.

Wystawa prezentowana była na dziedzińcu Muzeum Powstań Śląskich do 15 listopada 2022 r.